EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

Briselē, 2014. gada 24. janvārī (OR. en)

5644/14

CLIMA 6
ENV 60
ENER 27
IND 24
COMPET 43
MI 69
ECOFIN 65
TRANS 31
AGRI 35

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Direktors *Jordi AYET PUIGARNAU* kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2014. gada 23. janvāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs *Uwe CORSEPIUS* kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2014) 15 final
Temats:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2014) 15 final.

Pielikumā: COM(2014) 15 final

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.1.2014.
COM(2014) 15 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam

{SWD(2014) 15 final}
{SWD(2014) 16 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam

1. IEVADS

Kopš ES 2008. gadā pieņēma pirmo klimata un enerģētikas pasākumu paketi, daudz ir sasniegts šajā jomā. ES ir uz pareizā ceļa, lai īstenotu 2020. gada mērķus par siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu un atjaunojamiem energoresursiem, un, pateicoties efektīvākām ēkām, produktiem, rūpnieciskajiem procesiem un transportlīdzekļiem, būtiski uzlabojumi ir panākti enerģijas izmantošanas intensitātes jomā. Šie sasniegumi ir sevišķi nozīmīgi, ņemot vērā to, ka kopš 1990. gada Eiropas ekonomika reālā izteiksmē ir pieaugusi par aptuveni 45 %. 20/20/20 mērķiem attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisiju, atjaunojamiem energoresursiem un enerģijas ietaupījumiem ir bijusi būtiska loma, lai virzītu šo progresu un atbalstītu vairāk nekā 4,2 miljonu iedzīvotāju nodarbinātību dažādās ekonozarēs[1], nodrošinot pastāvīgu izaugsmi krīzes laikā.

1. ievilkums: galvenie sasniegumi, īstenojot pašreizējo enerģētikas un klimata politikas satvaru

Eiropas Savienība ir noteikusi trīs mērķus, kas jāsasniedz līdz 2020. gadam, attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu (20 %), atjaunojamās enerģijas īpatsvaru (20 %) un energoefektivitātes palielināšanu (20 %). Pašreizējā enerģētikas un klimata politika ir ļāvusi panākt ievērojamu progresu šo 20/20/20 mērķu īstenošanā.

- Siltumnīcefekta gāzu emisija 2012. gadā samazinājās par 18 %, salīdzinot ar 1990. gadā radīto emisiju, un paredzams, ka, pamatojoties uz pašreizējo politiku, 2020. gadā un 2030. gadā to varētu attiecīgi samazināt vēl par 24 % un 32 %, salīdzinot ar 1990. gada rādītāju.

- Atjaunojamās enerģijas īpatsvars 2012. gadā ir palielinājies līdz 13 % no enerģijas galapatēriņa, un paredzams, ka šis rādītājs palielināsies līdz 21 % 2020. gadā un 24 % 2030. gadā.

- 2012. gada beigās ES bija uzstādījusi aptuveni 44 % pasaules atjaunojamās elektroenerģijas jaudas (neskaitot hidroenerģiju).

- Laikposmā no 1995. gada līdz 2011. gadam ES tautsaimniecības energointensitāte samazinājās par 24 %, savukārt ražošanas nozares rādītāji uzlabojās par aptuveni 30 %.

- ES tautsaimniecības oglekļa emisiju intensitāte laikposmā no 1995. gada līdz 2010. gadam samazinājās par 28 %.

[1] *Eurostat* dati par vides preču un pakalpojumu nozari.

Kopš 2008. gada ir notikušas būtiskas izmaiņas. Visuzskatāmākā ir ekonomikas un finanšu krīzes ietekme uz dalībvalstu spēju veikt ieguldījumus. Fosilā kurināmā cenas joprojām ir augstas, kas negatīvi ietekmē Savienības tirdzniecības bilanci un enerģijas izmaksas. ES naftas un gāzes importa rēķins 2012. gadā sasniedza vairāk nekā 400 miljardus euro jeb apmēram 3,1 % no Savienības IKP. Kopējais enerģijas pieprasījums ir ievērojami mainījies, un vislielākais pieprasījums tagad ir valstīs ar strauji augošu ekonomiku, it sevišķi Ķīnā un Indijā. Tajā pašā laikā mājsaimniecības un rūpnieciskie lietotāji pauž arvien lielākas bažas par pieaugošajām enerģijas cenām un cenu atšķirībām ar daudziem Savienības tirdzniecības partneriem, jo īpaši ASV. Iekšējais enerģijas tirgus ir izveidots, tomēr ir konstatēts jauns tirgus sadrumstalotības risks. ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma (*ETS*) pietiekami neveicina ieguldījumus zemas oglekļa emisijas tehnoloģijās, tādējādi palielinot varbūtību, ka tiks izstrādāta jauna valstu politika, kas apdraud vienlīdzīgus konkurences noteikumus, ko bija paredzēts nodrošināt ar *ETS*. Lai gan ir attīstījušās atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas un ievērojami samazinājušās izmaksas, atjaunojamo energoresursu ātra attīstība tagad rada jaunas problēmas energosistēmai. Daudzi enerģiju patērējoši produkti tagad ir efektīvāki, un patērētāji gūst labumu no reāliem enerģijas un finansiāliem ietaupījumiem.

Tajā pašā laikā vēlreiz ir apstiprināta iespējamā cilvēku radītā ietekme uz klimata pārmaiņām un nepieciešamība būtiski un pastāvīgi samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju, lai ierobežotu Zemes klimata turpmākas pārmaiņas[2].

Tādēļ ir pienācis laiks apsvērt šo attīstību un politikas sistēmu, kas nepieciešama 2030. gadam. Saskaņā ar ieinteresēto personu sniegtajām atbildēm uz Zaļo grāmatu[3] ir jāturpina sekmēt progress ceļā uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni, kas nodrošina konkurētspējīgu un cenas ziņā pieejamu enerģiju visiem patērētājiem, rada jaunas iespējas izaugsmei un darbvietu radīšanai un nodrošina lielāku energoapgādes drošību un mazāku atkarību no importa Savienībā kopumā. Mums ir jānosaka tālejošs mērķis vēl vairāk samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju atbilstoši izmaksu ziņā izdevīgām metodēm, kas aprakstītas ceļvežos 2050. gadam[4], un tas ir jādara savlaicīgi – pirms gaidāmajām sarunām par starptautisku nolīgumu klimata jomā. Mums pēc iespējas ātrāk ir jānodrošina tiesiskā noteiktība ieguldītājiem, kas veic ieguldījumus zemas oglekļa emisijas tehnoloģijās, un jāveicina pētniecība, attīstība un inovācija, kā arī jaunu tehnoloģiju piegādes ķēžu ieviešana lielākā mērogā un industrializācija. Tas ir jādara, ņemot vērā dominējošos ekonomiskos un politiskos apstākļus un pamatojoties uz mūsu pieredzi saistībā ar pašreizējo politikas satvaru.

Ņemot vērā iepriekš minēto, 2030. gada politikas satvara pamatā vajadzētu būt 20/20/20 mērķu pilnīgai īstenošanai un šādām iniciatīvām.

- Vērienīga apņemšanās samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju saskaņā ar 2050. gada ceļvežiem. Šīs apņemšanās īstenošanā būtu jāizmanto izmaksu ziņā efektīva pieeja, kas ļauj atrisināt problēmjautājumus par pieejamību, konkurētspēju, piegādes drošību un ilgtspēju un kurā ņemti vērā pašreizējie ekonomiskie un politiskie apstākļi.

- Eiropas politikas satvara vienkāršošana, vienlaikus uzlabojot komplimentaritāti un saskaņotību starp mērķiem un līdzekļiem.

---

2 Klimata pārmaiņas 2013. gadā. Zinātniskie elementi; *IPPC* I darba grupa; kopsavilkums politikas veidotājiem, 2013. gada oktobris.

3 COM(2013) 169, Zaļā grāmata par klimata un enerģētikas politikas satvaru līdz 2030. gadam.

4 COM(2011) 885, Enerģētikas ceļvedis 2050. gadam; COM(2011) 112, Ceļvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. gadā.

- Šajā ES satvarā nodrošināt elastīgumu, dodot dalībvalstīm iespēju noteikt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni atbilstoši to īpašajiem apstākļiem, vēlamo enerģijas avotu struktūru un vajadzības energoapgādes drošības jomā, kā arī ļaujot tām līdz minimumam samazināt izdevumus.

- Stiprināt reģionālo sadarbību starp dalībvalstīm, lai palīdzētu tām izmaksu ziņā efektīvāk risināt kopējās enerģētikas un klimata pārmaiņu problēmas, vienlaikus sekmējot turpmāku tirgus integrāciju un novēršot tirgus darbības traucējumus.

- Turpināt progresu, kas panākts atjaunojamo energoresursu attīstības jomā, izmantojot politiku, kuras centrā ir izmaksu ziņā efektīvāka pieeja, kas stiprina Eiropas dimensiju un kuras pamatā ir turpmāka iekšējā enerģijas tirgus integrācija un neizkropļota konkurence.

- Skaidra izpratne par faktoriem, kas nosaka enerģijas izmaksas, lai politikas pamatā būtu fakti un pierādījumi un lai būtu konkrēti noteikts, ko var ietekmēt ar valstu un Savienības politiku un ko nevar. Nodrošināt, ka politikas satvara mērķu un to īstenošanas instrumentu noteikšanā galvenais uzsvars tiek likts uz uzņēmumu konkurētspēju un enerģijas pieejamību patērētājiem.

- Uzlabot energoapgādes drošību un vienlaikus nodrošināt konkurētspējīgu energosistēmu ar zemu oglekļa emisiju līmeni, izmantojot kopīgus pasākumus, integrētus tirgus, importa dažādošanu, vietējo enerģijas avotu ilgtspējīgu attīstību, ieguldījumus nepieciešamajā infrastruktūrā, galapatēriņa enerģijas ietaupījumus un atbalstu pētniecībai un inovācijai.

- Uzlabot ieguldītāju paļāvību, sniedzot skaidrus signālus par to, kā politikas satvars mainīsies pēc 2020. gada, un nodrošinot, ka līdz šim datumam netiek veiktas nekādas būtiskas izmaiņas pašreizējos mērķos un instrumentos.

- Pūliņu taisnīgs sadalījums starp dalībvalstīm, kas atspoguļo to īpašos apstākļus un spējas.

Šajā paziņojumā izklāstīts turpmākās ES enerģētikas un klimata politikas satvars un uzsākts process, lai panāktu kopīgu izpratni par to, kā šo politiku īstenot nākotnē.

2. GALVENIE POLITIKAS SATVARA ELEMENTI

Komisijas Zaļajā grāmatā tika lūgts izteikt viedokļus par 2030. gadam paredzēto klimata un enerģētikas jomas mērķu vispiemērotāko spektru un struktūru. Ieinteresēto personu vidū bija plaša vienprātība par to, ka ir vēlams noteikt jaunus mērķus attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu, lai gan viedokļi atšķīrās par šo mērķu vērienīgumu[5]. Tika pausti arī dažādi viedokļi par to, vai ir nepieciešams noteikt jaunus mērķus attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem un energoefektivitāti, lai panāktu turpmāku progresu 2030. gada perspektīvā.

Papildus šim satvaram publicētajā ietekmes novērtējuma analīzē tika izvērtēti dažādi siltumnīcefekta gāzu emisijas (SEG) samazināšanas mērķi (35 %, 40 % un 45 %). Šajā

[5] http://ec.europa.eu/energy/consultations/20130702_green_paper_2030_en.htm

analīzē tika apstiprināti Enerģētikas ceļvedī 2050. gadam[6] ietvertie secinājumi, proti, ka izmaksas, kas saistītas ar pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni, būtiski neatšķiras no izmaksām, kas radīsies jebkurā gadījumā, jo būs nepieciešams atjaunot novecojušo energosistēmu, pieaugs fosilā kurināmā cenas un būs jāievēro spēkā esošā politika klimata un enerģētikas jomā. Paredzams, ka energosistēmas izmaksas laikposmā līdz 2030. gadam palielināsies līdz aptuveni 14 % no IKP salīdzinājumā ar aptuveni 12,8 % 2010. gadā. Tomēr notiks būtiska pāreja no izdevumiem par kurināmo uz inovatīvām iekārtām ar augstu pievienoto vērtību, kas veicinās ieguldījumus inovatīvos produktos un pakalpojumos, radīs darbvietas un izaugsmi un uzlabos Eiropas Savienības tirdzniecības bilanci. Lai rūpniecības nozarei un uzņēmumiem palīdzētu izmantot šīs iespējas, būtu nepieciešama labvēlīga ekonomikas sistēma un mērķtiecīga rūpniecības politika, kā norādīts pievienotajā Paziņojumā par rūpniecības atdzimšanu[7].

Pieredze ar pašreizējo 2020. gada satvaru liecina, ka, lai gan Eiropas un valstu mērķi var veicināt mērķtiecīgu darbību dalībvalstīs un izaugsmi jaunās rūpniecības nozarēs, tie ne vienmēr nodrošina tirgus integrāciju, izmaksu efektivitāti un neizkropļotu konkurenci. Ietekmes novērtējumā norādīts, ka galvenā mērķa noteikšana attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu ir veids, kā ar viszemākajām izmaksām veikt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni, kas palielinātu atjaunojamās enerģijas īpatsvaru energobilancē un nodrošinātu enerģijas ietaupījumus Savienībā.

Ņemot vērā pierādījumus un pieredzi saistībā ar pašreizējo politiku, Komisija kā galveno elementu ES enerģētikas un klimata politikā 2030. gadam ierosina noteikt jaunu ES siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķi, proti, par 40% mazākas emisijas nekā 1990. gadā, kas jāsadala starp *ETS* aptvertajiem sektoriem un *ETS* neaptvertajiem sektoriem[8]. *ETS* neaptvertā sektora mērķis tiktu sadalīts starp dalībvalstīm (skatīt turpmāk). Papildus tam tiktu noteikts saskaņots Eiropas līmeņa pamatmērķis par atjaunojamiem energoresursiem vismaz 27% apmērā, dodot dalībvalstīm iespēju noteikt valstu mērķus. Jautājums par to, kā vislabāk panākt optimālus enerģijas ietaupījumus 2030. gadā, tiks sīkāk analizēts, veicot Energoefektivitātes direktīvas pārskatīšanu, ko pabeigs vēlāk 2014. gadā.

Lielāka dalībvalstu elastība tiks apvienota ar spēcīgu Eiropas pārvaldības struktūru, lai sasniegtu ES mērķus attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem un enerģijas ietaupījumiem veidā, kas ir saskaņots ar valstu un Eiropas līmeņa mērķu īstenošanu siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas jomā un atbilst plašākiem Eiropas enerģētikas politikas principiem, tostarp par iekšējā enerģijas tirgus darbību un turpmāku integrāciju un konkurētspējīgas, drošas un ilgtspējīgas energosistēmas izveidi.

2.1. Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķis

Komisija ierosina noteikt ES siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķi – 40% 2030. gadā, salīdzinot ar emisijas līmeni 1990. gadā. Ir svarīgi atzīmēt, ka politika un pasākumi, ko dalībvalstis īstenojušas un paredzējušas saistībā ar kārtējiem pienākumiem samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju, būs spēkā arī pēc 2020. gada. Ja šie pasākumi tiktu pilnībā īstenoti un darbotos, paredzams, ka tiktu panākts 32 % samazinājums, salīdzinot ar emisijas līmeni 1990. gadā. Būs nepieciešami nepārtraukti centieni, bet vienlaikus tas liecina,

---

6 COM(2011) 885.

7 COM(2014) 14.

8 ETS sektors ietver 11 000 stacionāras iekārtas, kas ražo elektroenerģiju un patērē lielu enerģijas apjomu.

ka ierosinātais mērķis 2030. gadam ir sasniedzams. Lai ņemtu vērā starptautisko dimensiju un nodrošinātu, ka Savienība turpina piemērot viszemāko izmaksu pieeju pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni, svarīgi būs veikt nepārtrauktu novērtēšanu.

ES līmeņa mērķis ir jāsadala starp *ETS* aptvertajiem sektoriem un dalībvalstu kopīgo mērķi *ETS* neaptvertajos sektoros. *ETS* aptvertajos sektoros būtu jāpanāk 43 % siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājums un *ETS* neaptvertajos sektoros 30 % samazinājums 2030. gadā, salīdzinot ar 2005. gadu. Lai panāktu vajadzīgo emisijas samazinājumu *ETS* aptvertajos sektoros, gada koeficients, ar ko nosaka maksimālo pieļaujamo emisijas līmeni šajos sektoros, būs jāpalielina no 1,74 % pašlaik līdz 2,2 % pēc 2020. gada.

Arī kopīgie centieni *ETS* neaptvertajos sektoros ir pienācīgi un savlaicīgi jāsadala starp dalībvalstīm. Pašlaik sadale notiek, pamatojoties uz relatīvo labklājību, ko nosaka, izmantojot IKP uz vienu iedzīvotāju, tādējādi saistību diapazons ir ļoti plašs, sākot no 20 % emisijas samazinājuma un beidzot ar 20 % palielinājumu. Komisijas ietekmes novērtējuma pamatā esošā analīze nodrošina pūliņu izmaksu ziņā efektīvu sadalījumu starp dalībvalstīm. Tā apstiprina, ka izmaksas un ieguldījumi būtu salīdzinoši augstāki dalībvalstīs ar zemāku ienākumu līmeni, vienlaikus samazinot izmaksas Savienībai kopumā. Tas atspoguļo šo valstu salīdzinoši lielāku oglekļa emisiju intensitāti, zemāku energoefektivitāti, kā arī mazākas spējas veikt ieguldījumus. Piemēram, analīze liecina, ka valstīm, kuru IKP ir mazāks par 90 % no ES vidējā rādītāja, laikposmā no 2021. gada līdz 2030. gadam būtu jāveic ieguldījumi tādā līmenī, kas ir par aptuveni 3 miljardiem euro gadā augstāks nekā ES vidējais pieaugums minētajā laikposmā.

Tāpēc Komisija uzskata, ka, īstenojot 2030. gada satvaru, katras dalībvalsts SEG samazināšanas mērķu noteikšanā būtu jāturpina ņemt vērā šie sadalījuma faktori, vienlaikus nodrošinot iekšējā tirgus integritāti, piemēram, saistībā ar energoefektivitāti un enerģiju patērējošiem produktiem. Ņemot vērā to, cik svarīgi ir nākotnes ieguldījumi, būs nepieciešami arī risinājumi, kas palīdz uzlabot finansējumu (skatīt turpmāk).

Komisija uzskata, ka nav lietderīgi ierosināt augstāku „nosacījumu mērķi", pirms tiek veiktas starptautiskās sarunas. Ja sarunu iznākumā Savienībai būtu jāizvirza vērienīgāks mērķis, šos papildu centienus varētu līdzsvarot, nodrošinot piekļuvi starptautiskajiem kredītiem.

2.2. Atjaunojamo energoresursu mērķis ES līmenī

Atjaunojamiem energoresursiem arī turpmāk būs būtiska nozīme pārejā uz konkurētspējīgāku, drošāku un ilgtspējīgāku energosistēmu. Šī pāreja nebūs iespējama, ja netiks nodrošināts ievērojami lielāks atjaunojamo energoresursu īpatsvars. Ja atjaunojamā enerģija tiek ražota ES, tas var samazināt ES energoresursu tirdzniecības deficītu, piegāžu traucējumu risku un fosilā kurināmā cenu svārstības. Tas var arī stimulēt izaugsmi inovatīvu tehnoloģiju jomā, radīt darbvietas jaunajās nozarēs un samazināt gaisa piesārņojumu.

Atjaunojamo energoresursu strauja ieviešana jau rada problēmas energosistēmai, kam ir jāpielāgojas arvien decentralizētākai un mainīgākai ražošanai (saules un vēja enerģija). Turklāt atjaunojamo energoresursu attīstība ES vairumā gadījumu tiek nodrošināta ar valsts atbalsta shēmām, kas, no vienas puses, ļauj ņemt vērā valstu un reģionālās īpatnības, tomēr vienlaikus var kavēt tirgus integrāciju un samazināt izmaksu efektivitāti. Atjaunojamo energoresursu straujā ieviešana ietekmē arī citu enerģijas avotu, kam arī turpmāk būs būtiska nozīme ES energosistēmā, konkurētspēju un samazina ieguldījumus ražošanas jaudas palielināšanā, kas būs nepieciešama, lai nodrošinātu pāreju uz konkurētspējīgāku, drošāku un

ilgtspējīgāku energosistēmu (piemēram, kā rezerve mainīgiem atjaunojamiem energoresursiem).

Nākotnē atjaunojamo energoresursu sniegtie ieguvumi jāizmanto veidā, kas ir, cik vien iespējams, tirgus vadīts. *ETS* darbība un atjaunojamo energoresursu nodrošinātais ieguldījums SEG samazināšanā ir cieši saistīti un savstarpēji papildinoši. Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķim (40 %) būtu jāveicina lielāks atjaunojamo energoresursu īpatsvars ES (vismaz 27 %). Tāpēc Komisija ierosina to noteikt kā ES mērķi attiecībā uz ES izmantoto atjaunojamo energoresursu īpatsvaru. Šis mērķis būtu saistošs ES, nevis dalībvalstīm atsevišķi, un to sasniegtu, skaidri nosakot saistības, par ko izlemtu dalībvalstis un kuru pamatā būtu vajadzība kopīgi īstenot ES līmeņa mērķi, ņemot vērā katras dalībvalsts ieguldījumu attiecībā uz pašreizējiem mērķiem 2020. gadam. Šīs jaunās saistības 2030. gadam tiks pārskatītas pārvaldības procesa ietvaros, kā tas aprakstīts 3. iedaļā, un vajadzības gadījumā tās tiktu papildinātas ar jauniem ES pasākumiem un instrumentiem, lai nodrošinātu ES mērķa īstenošanu.

Šis ES līmeņa mērķis sekmēs turpmākus ieguldījumus atjaunojamo energoresursu jomā, kas nozīmē, ka, piemēram, atjaunojamo energoresursu īpatsvars elektroenerģijas nozarē pieaugs no pašreizējiem 21 % līdz vismaz 45 % 2030. gadā. Atšķirībā no pašreizējā satvara ES mērķis netiktu pārveidots valstu mērķos, izmantojot ES tiesību aktus, tādējādi nodrošinot dalībvalstīm lielāku elastību un ļaujot tām sasniegt siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķus izmaksu ziņā visefektīvākajā veidā un saskaņā ar to īpašajiem apstākļiem, enerģijas avotu struktūru un atjaunojamās enerģijas ražošanas jaudu.

Komisija neuzskata, ka būtu lietderīgi laikposmam pēc 2020. gada noteikt jaunus mērķus attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem un transporta nozarē vai jebkurā citā apakšnozarē izmantotā kurināmā/degvielas radīto siltumnīcefekta gāzu emisijas intensitāti. Novērtējumā par to, kā pēc iespējas samazināt netiešās emisijas, kas saistītas ar zemes izmantošanas izmaiņām, skaidri noteikts, ka pirmās paaudzes biodegvielai ir ierobežota nozīme, lai samazinātu oglekļa emisiju līmeni transporta nozarē. Komisija jau ir norādījusi, ka, piemēram, biodegvielas ražošanai no pārtikas kultūraugiem nedrīkstētu piešķirt publiskā sektora atbalstu pēc 2020. gada[9]. Lai risinātu problēmas saistībā ar transporta nozari 2030. gada perspektīvā un vēlāk, ir jānodrošina vairākas alternatīvas atjaunojamās degvielas un mērķorientētu politikas pasākumu kopums, pamatojoties uz Balto grāmatu par transporta politiku. Politikas izstrādē galvenā uzmanība būtu jāpievērš transporta sistēmas efektivitātes uzlabošanai, elektrisko transportlīdzekļu turpmākai izstrādei un izmantošanai, otrās un trešās paaudzes biodegvielai un citām alternatīvām ilgtspējīgām degvielām, kas būtu daļa no plašākas un integrētākas pieejas. Tas ir saskaņā ar Alternatīvo degvielu stratēģiju[10] un būtu jāņem vērā attiecīgo tiesību aktu, kas paredzēti laikposmam pēc 2020. gada, turpmākajā pārskatīšanā un pārstrādāšanā.

Papildus dalībvalstu elastības palielināšanai lielāks uzsvars jāliek uz nepieciešamību pabeigt iekšējā enerģijas tirgus izveidi. Jāracionalizē dažādas valstu atbalsta shēmas, lai tās labāk saskaņotu ar iekšējo tirgu, panāktu izmaksu ziņā lielāku efektivitāti un nodrošinātu lielāku tiesisko noteiktību ieguldītājiem. Eiropas mērķis attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem tiktu sasniegts, pateicoties jaunai pārvaldības sistēmai, kuras pamatā būtu dalībvalstu sagatavoti plāni par konkurētspējīgu, drošu un ilgtspējīgu energosistēmu, kā aprakstīts

[9] COM(2012) 595.
[10] COM(2013) 17.

turpmāk. Dažas dalībvalstis jau ir noteikušas vērienīgus mērķus 2030. gadam un vēlākam laikposmam attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem, kas nodrošinās būtisku virzību uz ES mērķi. Katra dalībvalsts skaidri noteiktu savu apņemšanos attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem, norādot, kā tā tiks īstenota, ņemot vērā nepieciešamo atbilstību konkurences un valsts atbalsta noteikumiem, lai izvairītos no tirgus traucējumiem un nodrošinātu izmaksu efektivitāti, kā tas aprakstīts turpmāk 2.5. iedaļā.

Tajā pašā laikā ES un dalībvalstīm būs jāturpina attīstīt politikas satvars, lai veicinātu energoinfrastruktūras pārveidi, nodrošinot vairāk pārrobežu starpsavienojumu, uzglabāšanas un akumulācijas potenciālu un viedos tīklus pieprasījuma pārvaldībai, ar mērķi nodrošināt energoapgādi sistēmā ar mainīgo atjaunojamo energoresursu lielāku īpatsvaru.

Šī pieeja nozīmē, ka Atjaunojamo energoresursu direktīva būs būtiski jāpārstrādā attiecībā uz laikposmu pēc 2020. gada, lai dotu ES iespēju sasniegt ES līmeņa mērķi 2030. gadam. Būs jāuzlabo arī biomasas politika, lai palielinātu biomasas resursu izmantošanas efektivitāti, noturīgā un pārbaudāmā veidā samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas, un lai nodrošinātu godīgu konkurenci starp dažādiem biomasas resursu izmantojumiem būvniecības nozarē, papīra un celulozes ražošanas nozarē, kā arī bioķīmisko vielu un enerģijas ražošanas nozarē. Šajā pieejā būtu jāietver arī ilgtspējīga zemes izmantošana un ilgtspējīga mežu apsaimniekošana atbilstoši ES meža stratēģijai[11], kā arī jārisina zemes izmantošanas netiešās ietekmes jautājums (tāpat kā biodegvielas jomā).

2.3. Energoefektivitāte

Uzlabota energoefektivitāte dod būtisku ieguldījumu, lai īstenotu visus ES klimata un enerģētikas politikas galvenos mērķus, proti, attiecībā uz konkurētspējas uzlabošanu, energoapgādes drošību, ilgtspēju un pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni. Pastāv plaša politiskā vienprātība par tās nozīmi. ES energoefektivitātes mērķis nav saistošs, un progress ir panākts, izmantojot konkrētus politikas pasākumus Savienības un valstu līmenī, tostarp attiecībā uz sadzīves tehniku, rūpnieciskajām iekārtām, transportlīdzekļiem un ēku fondu. Energoefektivitātes direktīvā ir izmantota plašāka pieeja enerģijas ietaupījumiem ES. Direktīvas transponēšanas termiņš ir 2014. gada jūnijs (un ne visas dalībvalstis to jau ir īstenojušas), tāpēc Padome un Eiropas Parlaments pieprasīja veikt novērtējumu līdz 2014. gada vidum. Šajā novērtējumā tiks izskatīts progress, kas panākts virzībā uz 2020. gada mērķi. Pašlaik paredzams, ka 20 % mērķis netiks sasniegts. Pēc pārskatīšanas Komisija apsvērs, vai ir nepieciešams ierosināt grozījumus Energoefektivitātes direktīvā.

Lai gan šī pārskatīšana būs vajadzīga, lai precīzi noteiktu turpmākos enerģijas ietaupījumu politikas mērķus un to īstenošanai nepieciešamos pasākumus, tās pamatā būs šajā paziņojumā ietvertā analīze un mērķi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas un atjaunojamo energoresursu jomā. Papildus atjaunojamo energoresursu ieviešanai dalībvalstīm būtu jānodrošina enerģijas ietaupījumi atbilstoši to plāniem par siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu, kuros būtu jāietver arī valstu pasākumi, lai uzlabotu energoefektivitāti. Komisijas veiktā analīze liecina, ka siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai par 40% 2030. gadā būtu nepieciešami lielāki enerģijas ietaupījumi aptuveni 25 % apmērā.

Būs jāturpina dažās nozarēs, piemēram, rūpniecības un pasažieru transportlīdzekļu nozarē, pēdējos gados novērotie uzlabojumi; savukārt tādās nozarēs kā mājokļi, citi transporta veidi

[11] COM(2013) 659.

un elektroiekārtas būs nepieciešams ievērojami paātrināt pašreizējos pūliņus, lai gūtu labumu no lielā neizmantotā potenciāla. Tam būs nepieciešami lieli ieguldījumi būvniecības nozarē (kas rada zemākas ekspluatācijas izmaksas), pamatnosacījumi un informācija, kas mudina patērētājus izmantot inovatīvus produktus un pakalpojumus, kā arī piemēroti finanšu instrumenti, lai nodrošinātu, ka visi enerģijas patērētāji gūst labumu no izrietošajām izmaiņām.

ES arī turpmāk valstu centieni jāpapildina ar vērienīgiem ES līmeņa energoefektivitātes standartiem attiecībā uz ierīcēm, iekārtām un ēkām un CO_2 standartiem attiecībā uz transportlīdzekļiem. Izmantojot iekšējā tirgus apjomradītus ietaupījumus, tas var dot labumu ES ražotājiem un palīdzēt viņiem saglabāt līderpozīcijas tehnoloģiju jomā.

Šajā pārskatīšanā tiks arī izvērtēts visefektīvākais kritērijs, pamatojoties uz kuru izstrādāt 2030. gada mērķi, proti, energointensitātes uzlabojumi ekonomikā un ekonomikas nozarēs, absolūtie enerģijas ietaupījumi vai abu šo kritēriju apvienojums.

2.4. Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas reforma

Komisija 2012. gadā publicēja ziņojumu par oglekļa tirgus darbību, kā arī ierosināja vairākus variantus, kā risināt jautājumu par uzkrājušos kvotu pārpalikumu. Šis pārpalikums ir radies saistībā ar saimnieciskās darbības lejupslīdi krīzes laikā, viegli pieejamajiem starptautiskajiem kredītiem un, mazākā mērā, mijiedarbību ar citām klimata un enerģētikas politikas jomām. Komisija 2012. gadā iesniedza arī priekšlikumu pilnvarot Komisiju atlikt 900 miljonu emisiju kvotu izsolīšanu līdz 2019./2020. gadam. Eiropas Parlaments un Padome vienojās par šo priekšlikumu 2013. gada decembrī.

Lai gan tas ir ievērojams solis uz priekšu, strukturālais pārpalikums joprojām saglabāsies vēl ilgi tirdzniecības periodā pēc 2020. gada (4. posms), ja netiks veikti turpmāki pasākumi *ETS* reformēšanai, un paredzams, ka tas vēl vairāk ierobežos *ETS* kā tehnoloģiju ziņā neitrāla un izmaksu ziņā efektīva ES mēroga virzītājspēka lomu ieguldījumos zemu oglekļa emisiju tehnoloģijās. Atbildēs uz Komisijas Zaļo grāmatu ieinteresētās personas pauda plašu vienprātību par to, ka *ETS* būtu jāsaglabā kā galvenais instruments, lai nodrošinātu pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni. Lai *ETS* varētu efektīvi un ar viszemākajām izmaksām sabiedrībai veicināt ieguldījumus zemu oglekļa emisiju risinājumos, nevilcinoties jāpieņem lēmums ar mērķi uzlabot *ETS* un padarīt to par stabilāku instrumentu. Komisija uzskata, ka labākais veids, kā to panākt, ir izveidot tirgus stabilitātes rezervi tirdzniecības 4. posma sākumā 2021. gadā. Tiesību akta priekšlikums tiek iesniegts vienlaikus ar šo paziņojumu[12]. Tirgus stabilitātes rezerve nodrošinātu izsolāmo kvotu piedāvājuma automātisku pielāgojumu, to samazinot vai palielinot, pamatojoties uz iepriekš izstrādātu noteikumu kopumu, kā arī uzlabotu noturību pret tirgus satricinājumiem un veicinātu tirgus stabilitāti. Diskrecionāra piedāvājuma pārvaldība netiktu veikta. Šī rezerve nodrošinātu arī elastīgu instrumentu, lai palielinātu kvotu piedāvājumu gadījumā, ja pieprasījums pēkšņi īslaicīgi palielinātos, tādējādi mazinot ietekmi uz rūpniecības nozari un citām nozarēm, kurās pastāv oglekļa emisiju pārvirzes risks.

Tā kā stabilitātes rezerve darbību sāktu tikai 2021. gadā, ir nepieciešami īpaši noteikumi, lai atrisinātu iespējamo milzīgo piedāvājumu, kas varētu rasties 2020. gadā saistībā ar atlikto

[12] COM(2014) 20.

kvotu atgūšanu trešā tirdzniecības perioda beigās, kā arī citas sekas saistībā ar pāreju no viena tirdzniecības perioda uz nākamo .

2.5. Konkurences nodrošināšana integrētos tirgos

Iekšējā enerģijas tirgus izveides pabeigšana attiecībā gan uz elektroenerģijas, gan gāzes tirgu joprojām ir neatliekama Komisijas prioritāte. Konkurētspējīgs un integrēts iekšējais enerģijas tirgus nodrošina nepieciešamo vidi un izmaksu signālus, lai izmaksu ziņā efektīvi sasniegtu enerģētikas politikas mērķus.

Komisija nesen pieņēma norādījumus par publisko intervenci elektroenerģijas tirgos, lai samazinātu negatīvo ietekmi[13]. Jāpilnveido arī pamatnostādnes par valsts atbalstu enerģētikas un vides jomā, lai veicinātu vairāk uz tirgu orientētas pieejas, kas atspoguļo energotehnoloģiju izmaksu struktūras izmaiņas, un arvien lielāku izmaksu konkurētspēju iekšējā tirgū. Tādējādi subsīdijas attīstītām energotehnoloģijām, tostarp atjaunojamās enerģijas tehnoloģijām, 2020.–2030. gada laikposmā būtu pakāpeniski jāpārtrauc. Joprojām būtu atļauts piešķirt subsīdijas jaunām un pilnībā vēl neattīstītām tehnoloģijām, kurām ir ievērojams potenciāls izmaksu ziņā efektīvi palielināt atjaunojamo energoresursu apjomu. Komisija pašlaik veic apspriedes par valsts atbalsta pamatnostādņu pārskatīšanu vides un enerģētikas jomā laikposmam līdz 2020. gadam[14].

Iekšējais enerģijas tirgus pēdējo piecu gadu laikā ir palīdzējis ierobežot enerģijas vairumtirdzniecības cenas (it īpaši elektroenerģijas cenas), salīdzinot ar pieaugošajām fosilā kurināmā pamatizmaksām. Arvien lielāks no vēja un saules enerģijas iegūtās elektroenerģijas daudzums ir ļāvis samazināt vairumtirdzniecības cenas, jo īpaši reģionos ar lielu šo atjaunojamo energoresursu īpatsvaru, vienlaikus arī palielinot cenas mazumtirdzniecības tirgū, jo izmaksas saistībā ar atbalsta shēmām sedz patērētāji. Turklāt mazumtirdzniecības segmentā joprojām ir raksturīgs augsts tirgus koncentrācijas un cenu regulēšanas līmenis lielākajā daļā dalībvalstu, kas būtiski ierobežo konkurenci un patērētāju izvēli. Arī gāzes un elektroenerģijas sadale ir dabisks monopols, un koncesijas ir jāpiešķir nediskriminējošā un uz konkurenci balstītā veidā.

Lai panāktu progresu virzībā uz Savienības enerģētikas politikas mērķiem 2030. gada perspektīvā, galvenais faktors būs augsts konkurences līmenis iekšējā enerģijas tirgū. Tas nodrošinās galvenos instrumentus, lai ierobežotu enerģijas cenas uzņēmumiem un mājsaimniecībām. Izveidojot pilnībā integrētu un konkurētspējīgu enerģijas tirgu, līdz 2030. gadam varētu panākt izmaksu ietaupījumus 40–70 miljardu euro apmērā salīdzinājumā ar šodienas rādītājiem. Lai patērētāji varētu pilnībā izmantot liberalizētu enerģijas tirgu sniegtās priekšrocības, elektroenerģijas un gāzes mazumtirdzniecības tirgi ir jāpadara dinamiskāki un konkurētspējīgāki. Patērētājiem jāļauj kontrolēt (pārvaldīt?) patēriņa dati un brīvi izvēlēties energopakalpojumu sniedzējus vai pašiem ražot ilgtspējīgu enerģiju. Komisija turpinās uzraudzīt koncentrāciju elektroenerģijas un gāzes mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības tirgos un nodrošināt efektīvu pretmonopola un uzņēmumu apvienošanās kontroli.

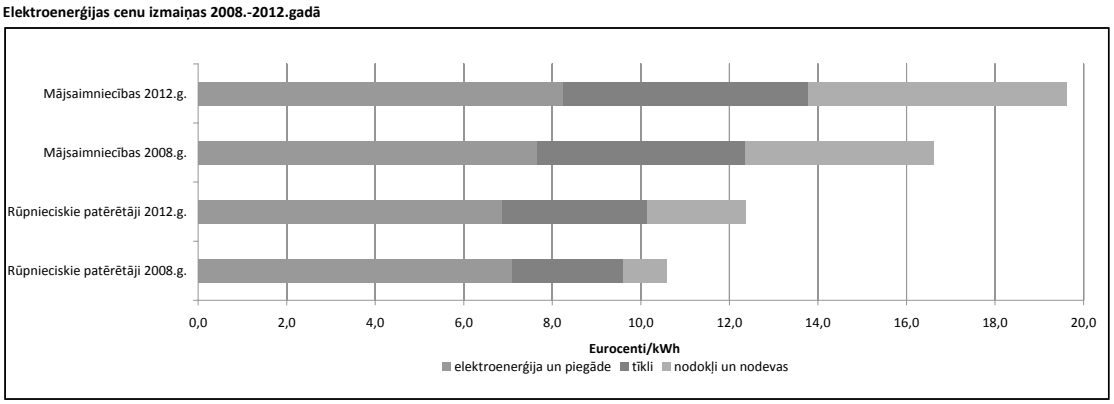
---

13 C(2013) 7243.

14 http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_state_aid_environment/index_en.html

2. ievilkums: mājsaimniecībām un rūpnieciskajiem patērētājiem piemēroto ES vidējo svērto elektroenerģijas mazumtirdzniecības cenu izmaiņas laikposmā no 2008. gada līdz 2012. gadam.

Gāzes un elektroenerģijas cenas (iekļaujot nodokļus un nodevas) rūpnieciskajiem patērētājiem laikposmā no 2008. gada līdz 2012. gadam ir palielinājušās attiecīgi par 3,3 % un 15 %, savukārt cenas mājsaimniecībām ir palielinājušās par 13,6 % un 18 %.

Avots: Eurostat. Mājsaimniecību gadījumā ir iekļauti nodokļi; rūpniecisko patērētāju gadījumā nav iekļauts PVN un citi atgūstamie nodokļi; citi nodokļu atbrīvojumi attiecībā uz rūpnieciskajiem patērētājiem nav iekļauti (nav pieejami).

Nodokļi un nodevas veido apmēram 30 % no elektroenerģijas gala cenas mājsaimniecībām (salīdzinājumā ar 26 % 2008. gadā) un aptuveni 18 % rūpnieciskajiem patērētājiem. Nodokļu un nodevu komponents rūpniecisko patērētāju elektroenerģijas izmaksu bilancē šajā laikposmā palielinājās par 127 %, kas izteikts kā ES vidējais svērtais lielums. (Lai gan nav pieejami konsekventi valstu dati, dažas dalībvalstis paredz ievērojamus atbrīvojumus no nodokļiem un nodevām.) Faktiskās enerģijas izmaksas saglabājās salīdzinoši nemainīgas, un tās veido apmēram pusi no mājsaimniecību un rūpniecisko lietotāju kopīgā elektroenerģijas rēķina, savukārt tīkla izmaksas veido atlikušo elektrības rēķina daļu.

Starp dalībvalstīm pastāv būtiskas atšķirības dažādos elektroenerģijas izmaksu komponentos, kas rada problēmas enerģētikas iekšējā tirgū. Piemēram, 2012. gadā mājsaimniecību elektroenerģijas cenām piemērotie nodokļi un nodevas svārstījās diapazonā no 5 % līdz 56 %.

2.6. Konkurētspējīga un cenas ziņā pieejama enerģija visiem patērētājiem

Enerģija ir svarīgs dalībvalstu ekonomiku konkurētspējas faktors, jo tā ietekmē rūpnieciskās ražošanas un pakalpojumu izmaksas, kā arī mājsaimniecību pirktspēju. Pēdējos gados ir palielinājušās enerģijas cenu atšķirības starp ES un daudziem galvenajiem ekonomiskajiem partneriem. Slānekļa gāzes pieejamība ASV ir būtiski samazinājusi dabasgāzes cenas šajā valstī, kā arī cenas elektroenerģijai, ko ražo no dabasgāzes. Cenu atšķirības ar tādām valstīm kā Ķīna un Koreja nav palielinājušās, bet joprojām atrodamies salīdzinoši sliktākā pozīcijā. Šādas enerģijas cenu atšķirības var samazināt ražošanas un ieguldījumu līmeni un radīt izmaiņas pasaules tirdzniecības modeļos, ja tās netiek kompensētas ar energoefektivitātes uzlabojumiem.

Šis risks ir īpaši augsts rūpniecības nozarēs, kurās ir lielas enerģijas izmaksas un kuras saskaras ar starptautisko konkurenci. Tajā pašā laikā ražošanai ES ir zemas enerģijas

ekspluatācijas izmaksas attiecībā gan uz jaudu, gan pievienoto vērtību. Tas galvenokārt saistīts ar rūpnieciskās ražošanas zemo energointensitāti un koncentrēšanos uz produktiem ar augstāku pievienoto vērtību. Rūpniecības nozares, atbildot uz enerģijas cenu pieaugumu, ir ilgtspējīgā veidā uzlabojušas energointensitāti un tādējādi saglabājušas salīdzinoši labvēlīgu stāvokli. Tomēr kopš 2005. gada ir notikusi pārstrukturēšanās uz nozarēm, kurās ir zemākas enerģijas izmaksas. Attiecībā uz ASV un ES relatīvo stāvokli jānorāda, ka, lai gan ASV ir uzlabojušas savu enerģijas tirdzniecības bilanci, ES un ASV preču tirdzniecības bilancē un rūpniecības nozaru vispārējā struktūrā nekādas būtiskas pārmaiņas vēl nav novērotas. Tas nenozīmē, ka enerģijas cenu pieaugošo atšķirību ietekme nebūs jūtama, jo īpaši, ja energoefektivitātes uzlabojumi palēninās.

Enerģijas cenu un izmaksu analīze (kas publicēta kopā ar šo paziņojumu)[15] liecina, ka ietekme uz ES relatīvo konkurētspēju, ko varētu tieši attiecināt uz augstākām enerģijas un oglekļa cenām *ETS* ietvaros, ir bijusi neliela, pateicoties energoefektivitātes uzlabojumiem. Tomēr dažādās nozarēs situācija ir atšķirīga, un netiešās sekas, piemēram, elektroenerģijas cenu pieaugums, ir skārušas elektroenerģijas intensīvos izmantotājus, piemēram, alumīnija ražotājus. Veiksmīgi ir īstenota arī pašreizējā politika, lai novērstu oglekļa emisiju pārvirzes risku, piemēram, piešķirot bezmaksas kvotas *ETS* ietvaros. Visi nākotnes scenāriji liecina, ka enerģijas izmaksas ES palielināsies, kas skaidrojams arī ar nepieciešamību nomainīt novecojošo infrastruktūru, fosilā kurināmā cenu pieauguma tendencēm, spēkā esošās klimata un enerģētikas politikas īstenošanu un oglekļa cenas pieauguma radīto ietekmi.

Tāpēc ir lietderīgi līdz tirdzniecības beigām 3. posmā saglabāt pašreizējo politikas satvaru attiecībā uz rūpniecības nozarēm, kurās ir vislielākais oglekļa emisiju pārvirzes risks. Tāpēc Komisija plāno attiecīgajai regulatīvajai komitejai iesniegt projektu lēmumam par oglekļa emisiju pārvirzes riskam pakļauto nozaru saraksta pārskatīšanu, kurā tiktu saglabāti pašreizējie kritēriji un pieņēmumi. Tas nodrošinātu saraksta izveides nepārtrauktību. Kamēr nav uzsākti salīdzināmi pasākumi citās lielākajās tautsaimniecībās, līdzīga politika (tostarp mērķtiecīgāka un uzlabota bezmaksas kvotu piešķiršanas sistēma) būs nepieciešama arī pēc 2020. gada, lai nodrošinātu Eiropas energoietilpīgo rūpniecības nozaru konkurētspēju. Komisija turpinās uzraudzīt, kā tiek piemēroti spēkā esošie noteikumi par oglekļa emisiju pārvirzi un citi attiecīgie pasākumi, lai īstenotu šo satvaru, ņemot vērā vispārējo ekonomisko situāciju un progresu, kas panākts starptautiskajās sarunās par klimatu.

2.7. Energoapgādes drošības veicināšana

Energoapgādes drošība nozīmē nodrošināt nepārtrauktu un pietiekamu energopiegādi no visiem avotiem visiem lietotājiem. Attiecībā uz fosilo kurināmo Starptautiskā Enerģētikas aģentūra paredz, ka ES būs arvien atkarīgāka no naftas importa (no 80 % šobrīd līdz vairāk nekā 90 % 2035. gadā). Tāpat arī paredzams, ka atkarība no gāzes importa palielināsies no 60 % līdz vairāk nekā 80 %. Pieaugošais pieprasījums pēc enerģijas visā pasaulē un nepietiekama konkurence ES enerģijas tirgos ir radījusi pastāvīgi augstas patēriņa preču cenas. Eiropas naftas un gāzes importa rēķins 2012. gadā sasniedza vairāk nekā 400 miljardus euro, kas ir apmēram 3,1 % no ES IKP, salīdzinot ar vidēji aptuveni 180 miljardiem euro laikposmā no 1990. gada līdz 2011. gadam. Tas palielina ES neaizsargātību pret piegādes un enerģijas cenu satricinājumiem.

[15] COM(2014) 21; SWD(2014) 19; SWD(2014) 20.

Īstenojot politikas virzienus, kas uzlabo Savienības piegādes drošību, jāievēro trīs līmeņu pieeja. Pirmkārt, ņemot vērā ES naftas un gāzes ražošanas samazināšanos, ir nepieciešams turpināt ilgtspējīgu vietējo energoavotu izmantošanu. Atkarībā no katras dalībvalsts energoavotu struktūras izvēles un atbilstoši integrēta tirgus ar neizkropļotu konkurenci principam var izmantot atjaunojamos energoresursus, tradicionālā un netradicionālā fosilā kurināmā (galvenokārt dabasgāzes) vietējās rezerves un kodolenerģiju. Izmantojot vietējos avotus, jāievēro spēkā esošie Savienības tiesību akti un starptautiskās saistības, piemēram, G20 pieņemtās saistības par fosilā kurināmā subsīdiju pakāpenisku pārtraukšanu. Komisija ir izstrādājusi regulējumu par drošu un videi nekaitīgu slānekļa gāzes izmantošanu[16], kas pievienots šim paziņojumam.

Otrkārt, dalībvalstīm jārīkojas kopīgiem spēkiem, lai dažādotu piegādes valstis un fosilā kurināmā importa maršrutus. Jāuzlabo arī konkurence enerģijas tirgos, nodrošinot lielāku liberalizāciju, pabeidzot iekšējā enerģijas tirgus izveidi, kā arī attīstot enerģijas transporta infrastruktūru, tostarp pārrobežu starpsavienojumus, kas var būt efektīvāki piegādes drošības nodrošināšanā nekā atbalsts valstu ražošanas jaudas uzlabošanai. Pateicoties apstiprinātajiem vispārējās intereses projektiem saskaņā ar Energoinfrastruktūras regulu, lielākajā daļā dalībvalstu vajadzētu sasniegt starpsavienojumu līmeni 10 % apmērā no uzstādītās ražošanas jaudas, par ko vienojās 2002. gadā.

Treškārt, nepieciešami enerģiskāki centieni, lai izmaksu ziņā efektīvi uzlabotu tautsaimniecības energointensitāti un radītu enerģijas ietaupījumus, pateicoties uzlabotai ēku, produktu un ražošanas procesu energoefektivitātei. Pārskatot enerģijas ietaupījumu politiku 2014. gadā, tiks ieviesta lielāka skaidrība par turpmāko rīcību un mērķiem šajā jomā.

3. EIROPAS PĀRVALDĪBA 2030. GADA SATVARAM

3.1. Valstu plāni par konkurētspējīgu, drošu un ilgtspējīgu enerģiju

Lai gan dalībvalstīm ir nepieciešama elastība, lai brīvi izvēlētos politiku, kas vislabāk pielāgota to energoavotu struktūrai un vēlmēm, šai elastībai jābūt saderīgai ar plašāku tirgus integrāciju, lielāku konkurenci un Savienības līmeņa klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanu.

Komisija uzskata, ka nepieciešams vienkāršot un racionalizēt pašreizējos atsevišķos procesus ziņošanai par atjaunojamiem energoresursiem, energoefektivitāti un siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu laikposmā pēc 2020. gada, un piemērot konsolidētu pārvaldības procesu ar dalībvalstīm. Attiecīgie mērķi tiktu sasniegti, izmantojot dažādus Savienības pasākumus un valstu pasākumus, kas aprakstīti dalībvalstu plānos par konkurētspējīgu, drošu un ilgtspējīgu enerģiju. Tādējādi:

- nodrošinātu, ka tiek sasniegti ES politikas mērķi klimata un enerģētikas jomā,
- nodrošinātu lielāku saskaņotību starp dalībvalstu pieejām,
- veicinātu turpmāku tirgus integrāciju un konkurenci,
- nodrošinātu noteiktību ieguldītājiem laikposmā pēc 2020. gada.

[16] COM(2014) 23, C(2014) 267.

Šajos plānos būtu jānosaka skaidra pieeja, lai sasniegtu valstu mērķus attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām *ETS* neaptvertajos sektoros, atjaunojamiem energoresursiem, enerģijas ietaupījumiem, energoapgādes drošību, pētniecību un inovāciju, kā arī attiecībā uz citām svarīgām iespējām, piemēram, kodolenerģiju, slānekļa gāzi, oglekļa uztveršanu un uzglabāšanu. Skaidri jānosaka mērķis palielināt ieguldītāju paļāvību un uzlabot pārredzamību, veicināt saskaņotību, ES koordināciju un uzraudzību, tostarp šādu plānu izvērtēšanu attiecībā pret Savienības mērķiem klimata un enerģētikas jomā, un virzību uz iekšējā enerģijas tirgus un valsts atbalsta pamatnostādņu mērķiem. Jānodrošina skaidra pārvaldības struktūra un iteratīvs process, ko vada Komisija, lai novērtētu dalībvalstu plānus attiecībā uz šiem kopīgajiem jautājumiem un sniegtu attiecīgus ieteikumus.

Lai īstenotu šo procesu, var paredzēt trīs posmus.

1. posms. Komisija sīki izstrādātu vadlīnijas par jaunā pārvaldības procesa darbību un valstu plānu saturu.

Svarīgi būs noteikt šo plānu darbības jomu un mērķus, kā arī pamatnosacījumus to izmantošanai. Šajos plānos būtu jāiekļauj aspekti, kas svarīgi konkurētspējīgas, drošas un ilgtspējīgas energosistēmas izveidei un jāapliecina ieguldījums ES līmeņa mērķu īstenošanā klimata un enerģētikas jomā. Jo īpaši tajos būtu jāapraksta, kā dalībvalstis plāno panākt nepieciešamo siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumu, kā arī jānorāda atjaunojamo energoresursu un enerģijas ietaupījumu apjoms, ko dalībvalstis plāno sasniegt 2030. gadā, ņemot vērā spēkā esošos Savienības tiesību aktus un politiku. Turklāt šajos plānos būtu jāapraksta politikas pasākumi, kas ietekmē valstu energoavotu struktūru, piemēram, jauns kodolpotenciāls, oglekļa uztveršana un uzglabāšana, pāreja uz kurināmo/degvielu ar mazāku oglekļa intensitāti, iekšzemes energoapgādes attīstīšana, infrastruktūras projekti, piemēram, jauni starpsavienojumi, valsts nodokļu sistēmas un atbalsta shēmas, kam ir tieša vai netieša ietekme, viedo tīklu ieviešana utt.

2. posms. Dalībvalstu plānu sagatavošana iteratīvā procesā.

Apspriedēm ar kaimiņvalstīm jābūt nozīmīgam faktoram valstu plānu sagatavošanā. Būtu jāveicina reģionāla pieeja (kuras pamatā ir, piemēram, reģionālās elektroenerģijas grupas), jo tā sekmēs ciešāku tirgus integrāciju, pateicoties kopīgiem lēmumiem par atjaunojamo energoresursu izmantošanu, balansēšanas tirgiem, ražošanas pietiekamību un starpsavienojumu izveidi. Sadarbība starp dalībvalstīm uzlabos arī ieguldījumu rentabilitāti un veicinās tīklu stabilitāti.

3. posms. Dalībvalstu plānu un saistību novērtējums.

Trešajā posmā Komisija pārskatītu valstu plānus, lai novērtētu, vai atsevišķu dalībvalstu pasākumi un saistības ir pietiekami, lai sasniegtu Savienības izvirzītos mērķus klimata un enerģētikas jomā. Ja kādu plānu atzīs par nepietiekamu, ar attiecīgo dalībvalsti īstenos plašāku iteratīvo procesu, lai uzlabotu plāna saturu.

Kopumā Komisija uzskata, ka valstu plāniem vajadzētu būt darbotiesspējīgiem krietni pirms 2020. gada, lai savlaicīgi virzītu dalībvalstu darbību, gatavojoties 2020.–2030. gada periodam, un lai sekmētu ieguldījumus. Būtu jāparedz arī valstu plānu atjaunināšana vismaz vienu reizi laikposmā līdz 2030. gadam, lai ņemtu vērā situācijas izmaiņas, ievērojot arī ieguldītāju tiesisko paļāvību.

Lai gan pastāvēs skaidra saikne un komplimentaritāte starp šo pārvaldības procesu un valstu politiku, kas tiek paziņota Eiropas pusgada ietvaros, Komisija uzskata, ka šie abi procesi, lai arī savstarpēji papildinoši, būtu jāpārvalda atsevišķi, ņemot vērā enerģētikas un klimata jomas atšķirības un specifiku un šo abu procesu atšķirīgo periodiskumu. Vēlāk varētu būt nepieciešams pārvaldības struktūru iekļaut tiesību aktos, ja paredzētā sadarbības pieeja nebūs efektīva. Komisija izstrādās priekšlikumus par šādu pārvaldības struktūru, ņemot vērā Eiropas Parlamenta, dalībvalstu un ieinteresēto personu viedokļus.

3.2 Rādītāju un mērķu noteikšana konkurētspējīgas, drošas un ilgtspējīgas enerģijas jomā

Lai arī lielāks atjaunojamo energoresursu īpatsvars un efektīvāka energosistēma veicinās konkurētspēju un energoapgādes drošību (papildus pozitīvajai ietekmei uz siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesārņotāju emisijas samazināšanu), ar to vien nepietiek, lai nodrošinātu pietiekamu progresu attiecībā uz šo mērķu dažādajiem aspektiem 2030. gada perspektīvā. Lai novērtētu laika gaitā panākto progresu un gūtu informāciju par turpmāko politikas intervenci, ir nepieciešama sistemātiska uzraudzība, izmantojot galvenos rādītājus. Tie ir šādi.

- Enerģijas cenu atšķirības starp ES un tās galvenajiem tirdzniecības partneriem, kas noteiktas, pamatojoties uz ziņojumu par enerģijas cenām un izmaksām.
- Būtu jāuzrauga arī enerģijas importa dažādošana un vietējo energoresursu īpatsvars enerģijas patēriņā līdz 2030. gadam.
- Viedo tīklu un dalībvalstu starpsavienojumu ieviešana; jo īpaši steidzami tas jādara dalībvalstīs, kuras visvairāk atpaliek no apstiprinātā dalībvalstu mērķa nodrošināt elektroenerģijas starpsavienojumu līmeni, kas ir vismaz 10 % no tajās uzstādītās ražošanas jaudas.
- ES enerģijas tirgu iekšējā sasaiste, pamatojoties uz gāzes un elektroenerģijas tirgu liberalizāciju, kas jau īstenota ar ES tiesību aktiem.
- Konkurence un tirgu koncentrācija valstu un reģionu līmeņa enerģijas tirgos, kuri ir faktiski sasaistīti vairumtirdzniecības līmenī.
- Tehnoloģiskas inovācijas (pētniecības un izstrādes izdevumi, ES patenti, konkurētspēja tehnoloģiju jomā salīdzinājumā ar trešām valstīm).

Komisija regulāri sagatavos ziņojumus par šiem rādītājiem un vajadzības gadījumā iesniegs papildu pasākumus.

4. GALVENĀS KOMPLEMENTĀRĀS RĪCĪBPOLITIKAS JOMAS

4.1. Transports

Baltajā grāmatā par transporta politiku[17] tika noteikts mērķis līdz 2050. gadam samazināt transporta nozarē radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju par 60 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni un līdz 2030. gadam – aptuveni par 20 % salīdzinājumā ar 2008. gada emisijas līmeni.

[17] COM(2011) 144.

Laikposmā no 1990. gada līdz 2007. gadam siltumnīcefekta gāzu emisijas apjoms pieauga par 33 %, bet kopš tā laika tas ir samazinājies, pateicoties augstām naftas cenām, lielākai pasažieru automobiļu energoefektivitātei un lēnākai izaugsmei mobilitātes jomā. Paredzams, ka šī tendence turpināsies līdz 2020. gadam, bet pēc tam būs nepieciešams pielikt vairāk pūļu, lai sasniegtu Baltajā grāmatā izvirzītos mērķus.

Transporta nozarē radīto emisiju turpmākai samazināšanai būs nepieciešams pakāpeniski pārveidot visu transporta sistēmu, lai panāktu labāku integrāciju starp transporta veidiem, sauszemes transporta līdzekļu alternatīvu lielāku izmantošanu, satiksmes plūsmu pārvaldības uzlabojumus, pateicoties intelektiskām transporta sistēmām, kā arī apjomīgas inovācijas jaunu piedziņas un navigācijas tehnoloģiju un alternatīvu degvielu jomā un šo tehnoloģiju ieviešana. Tam būs nepieciešams izveidot mūsdienīgu un saskaņotu infrastruktūru un pārdomātāk noteikt cenas par šīs infrastruktūras izmantošanu. Dalībvalstīm būtu arī jāapsver, kā degvielas un transportlīdzekļu aplikšanu ar nodokļiem var izmantot, lai atbalstītu siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu transporta nozarē saskaņā ar Komisijas priekšlikumu par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem[18].

Starptautiskā mērogā ES būtu aktīvi jāpiedalās Starptautiskajā Civilās aviācijas organizācijā, lai līdz 2016. gadam aviācijas nozarē radītu pasaules mēroga tirgus mehānismu, kas darbosies no 2020. gada. Attiecībā uz jūras transporta izraisīto emisiju Komisija īstenos savu stratēģiju, lai šo nozari integrētu ES siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas politikā[19], un tā sadarbosies ar Starptautisko Jūrniecības organizāciju, lai izstrādātu vispārēju pieeju, kas ļaus panākt vajadzīgos emisiju samazinājumus, izmantojot vispiemērotākos pasākumus.

4.2. Lauksaimniecība un zemes izmantošana

Lauksaimniecības, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozares kalpo vairākiem mērķiem, piemēram, tās nodrošina pārtikas, dzīvnieku barības, izejvielu un enerģijas ražošanu, uzlabo vides kvalitāti un sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām. Kopā šīs nozares gan emitē siltumnīcefekta gāzes, gan palīdz atbrīvot no tām atmosfēru. Piemēram, emisijas tiek saistītas ar lopkopību un mēslošanas līdzekļu izmantošanu, bet tajā pašā laikā zālaugu platību apsaimniekošana vai agromežsaimniecības pasākumi var palīdzēt absorbēt atmosfērā esošo CO_2.

Pašlaik šīs emisijas un to absorbcija tiek reglamentēti dažādās ES klimata politikas daļās. Lauksaimniecības nozarē radītās emisijas, kas nav CO_2, tiek reglamentētas Lēmumā par kopīgiem centieniem, savukārt CO_2 emisijas un absorbcija saistībā ar zemes izmantošanu un mežsaimniecību nav iekļautas ES iekšējā samazināšanas mērķī, bet ņemtas vērā starptautiskajās saistībās. Lai nodrošinātu, ka visas nozares izmaksu ziņā efektīvā veidā palīdz samazināt klimata pārmaiņas, lauksaimniecība, zemes izmantošana un tās maiņa un mežsaimniecība būtu jāiekļauj SEG emisijas samazināšanas mērķī 2030. gadam. Tiks veikta papildu analīze, lai izvērtētu klimata pārmaiņu mazināšanas potenciālu un vispiemērotāko politikas pieeju, kas varētu, piemēram, ietvert jaunu lēmumu par kopīgiem centieniem, ar ko reglamentētu *ETS* neaptverto sektoru SEG emisijas, vai atsevišķu pīlāru, vai arī šo abu instrumentu apvienojumu. Papildinošo politikas pasākumu pamatā vajadzētu būt pieredzei, kas gūta saistībā ar "ekoloģizāciju" kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros, un būtu jānodrošina to saskaņotība ar citām Savienības rīcībpolitikas jomām.

---

[18] COM(2011) 169.

[19] COM(2013) 479.

4.3. Oglekļa uztveršana un uzglabāšana (*CCS*)

Būtiski jāsamazina siltumnīcefekta gāzu emisijas, ko rada energointensīvas un oglekļa emisiju ziņā intensīvas ES rūpniecības nozares, lai panāktu saderību ar ES ilgtermiņa mērķi SEG jomā. Tā kā energoefektivitātes teorētiskās robežas drīz tiks sasniegtas un dažās nozarēs ar procesu saistītās emisijas ir nenovēršamas, *CCS* var būt vienīgā iespēja, lai panāktu rūpniecības procesos radušos tiešo emisiju apjomīgu samazinājumu, kas nepieciešams ilgtermiņā. Tāpēc nākamajā desmitgadē būtiski būs palielināt pūliņus pētniecības un izstrādes jomā un komerciālo *CCS* demonstrējumu jomā, lai šo metodi varētu izmantot laikposmā līdz 2030. gadam. Būs nepieciešams labvēlīgs ES satvars, ko ieviesīs, veicot turpmāku un pastiprinātu izsolēs gūto ieņēmumu izmantošanu.

Enerģētikas nozarē *CCS* varētu būt nozīmīga tehnoloģija ražošanai no fosilā kurināmā, kas var nodrošināt gan bāzes slodzes, gan balansēšanas jaudu elektroenerģijas sistēmā, kurā pieaug mainīgo atjaunojamo energoresursu īpatsvars. Dalībvalstīm, kurām ir fosilā kurināmā rezerves un/vai liels fosilā kurināmā īpatsvars energoavotu struktūrā, būtu jāatbalsta *CCS* visā pirmskomercializācijas posmā, lai samazinātu izmaksas un nodrošinātu šīs tehnoloģijas komerciālu izmantošanu līdz nākamās desmitgades vidum. Tam ir nepieciešams izveidot piemērotu CO_2 uzglabāšanas un transportēšanas infrastruktūru, kam varētu piešķirt ES finansējumu, piemēram, Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta un jebkura iespējamā turpmākā instrumenta ietvaros.

4.4 Inovācija un finanses

Eiropas energotehnoloģiju stratēģiskais plāns (*SET* plāns), kas noteikts 2020. gada satvarā, ir ļāvis palielināt pētniecības un izstrādes ieguldījumus visā Savienībā no 3,2 līdz 5,4 miljardiem euro gadā, un šobrīd tas tiek pārveidots par atsevišķu integrētu ceļvedi, lai virzītu turpmākos ieguldījumus. Attiecībā uz laikposmu no 2014. gada līdz 2020. gadam Savienība pakāpeniski palielina ieguldījumus ar enerģētiku un ar klimatu saistītās pētniecības un izstrādes jomās, un saskaņā ar jauno Savienības pētniecības un inovācijas programmu "Apvārsnis 2020" apmēram 6 miljardi euro tiks piešķirti energoefektivitātes uzlabošanai, drošām un nepiesārņojošām zemas oglekļa emisijas tehnoloģijām un viedām pilsētām un kopienām. Lielāki līdzekļi būs pieejami arī finanšu instrumentiem, publiskajām un privātajām partnerībām un MVU projektiem.

Tomēr ES būs jāpalielina pūliņi pētniecības un inovācijas politikas jomā, lai atbalstītu klimata un enerģētikas satvaru pēc 2020. gada. Pamatojoties uz progresu saistībā ar pašreizējo *SET* plānu, būtu jāsāk apsvērt, kā vislabāk sasniegt šos mērķus un kādas prioritātes vajadzētu noteikt. Īpašs uzsvars būtu jāliek uz izmaksu ātrāku samazināšanu un zemas oglekļa emisijas tehnoloģiju ieviešanu tirgū (atjaunojamie energoresursi, energoefektivitāte un zemas oglekļa emisijas rūpnieciskie procesi dažādās nozarēs). Galvenokārt būtu jāpalielina ieguldījumi plaša mēroga demonstrējumos, jāveicina pieprasījums pēc inovatīvām tehnoloģijām un jānodrošina piemēroti reglamentējošie noteikumi visā vienotajā tirgū. Paredzams, ka, tiklīdz jaunās tehnoloģijas būs nostiprinājušās, tiks panākts izmaksu samazinājums 30–80 % apmērā.

Šīs darbības varētu ietvert *ETS* radīto ieņēmumu izmantošanu, lai finansētu zemas oglekļa emisijas demonstrējumu projektus, kas attiecas, piemēram, uz atjaunojamiem energoresursiem un energoefektivitāti, kā arī piesaistītu lielākus privātā sektora ieguldījumus ar Eiropas Investīciju bankas starpniecību. Zema oglekļa satura ekonomikas ceļvežos, ko sagatavojuši rūpniecības nozaru pārstāvji, skaidri atklājās nepieciešamība izstrādāt inovatīvus zema oglekļa emisiju līmeņa rūpnieciskos procesus un jaunus zema oglekļa satura produktus ar

augstu pievienoto vērtību, kā arī veikt plaša mēroga demonstrējumus par tiem. Saskaņā ar Savienības politiku inovāciju un rūpniecības jomā tiks izskatīts jautājums par NER300 sistēmas paplašināšanu, lai *ETS* ieņēmumus novirzītu uz inovatīvu zemas oglekļa emisijas tehnoloģiju demonstrējumiem rūpniecības un elektroenerģijas ražošanas nozarēs. Daļu no izsolēs gūtajiem ieņēmumiem varētu arī izmantot, lai stimulētu turpmākus SEG mazināšanas pasākumus, piemēram, nodrošinātu valstu veicināšanas shēmu konverģenci un konsekvenci atjaunojamo energoresursu jomā vai paplašinātu starpsavienojumus un izvērstu viedos tīklus, galveno uzmanību pievēršot tām dalībvalstīm, kurām ir vismazākās ieguldījumu spējas.

Ir skaidrs, ka nesen apstiprinātās Savienības programmas, lai veicinātu atjaunojamos energoresursus un uzlabotu energoefektivitātes minimālo līmeni, sniedz ievērojamas iespējas dalībvalstīm. Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietvaros laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam ir pieejams ES finansējums, tostarp vismaz 23 miljardi euro atvēlēti tematiskajam mērķim "Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni". Tas ir būtisks pieaugums ES atbalstā atjaunojamo energoresursu, energoefektivitātes, zemas oglekļa emisijas pilsēttransporta un viedo tīklu plašai ieviešanai ES. Daudz lielāka uzmanība būtu jāpievērš jaunu finanšu instrumentu strukturēšanai un ieviešanai (vai pašreizējo instrumentu rekapitalizācijai), kas vairotu ieguldītāju uzticēšanos, tādējādi publiskās finanses varētu izmantot privātā kapitāla efektīvākai piesaistei.

Tomēr jāsāk apsvērt instrumenti, kas būs nepieciešami laikposmā pēc 2020. gada, lai risinātu ar klimatu un enerģētiku saistītos jautājumus, tostarp par atšķirīgajām izmaksām dalībvalstīm, kas aprakstītas 2.1. iedaļā. Svarīgi būs arī attīstīt finanšu inženieriju un atvieglot MVU piekļuvi finansējumam. Turklāt ar šiem instrumentiem būtu jāpalielina reģionālo un vietējo iestāžu spējas ieguldīt līdzekļus un izmantot iespējas, ko sniedz zemas oglekļa emisijas risinājumi, kā tas ir Savienības viedo pilsētu iniciatīvas gadījumā, ar kuru tiks atbalstītas pilsētas un reģioni, kas veiks vērienīgus un progresīvus pasākumus siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai par 40 % 2020. gadā, pateicoties enerģijas ilgtspējīgai izmantošanai un ražošanai[20].

5. STARPTAUTISKAIS KONTEKSTS

Jaunajā 2030. gada satvarā jāņem vērā pašreizējā starptautiskā situācija un sagaidāmās izmaiņas. Enerģētikas jomā notiek plašas pārmaiņas. Ir skaidrs, ka laikposmā līdz 2030. gadam pieprasījums pēc enerģijas pasaulē palielināsies, jo īpaši Āzijā, un tiek prognozēts, ka tādās valstīs kā Ķīna un Indija ievērojami palielināsies ogļūdeņražu imports. Paredzams, ka pieaugošo pieprasījumu pēc enerģijas daļēji kompensēs ar jaunu resursu attīstīšanu, pateicoties tehnoloģiskajam progresam (tāljūras vēja enerģija, uzlabotas atgūšanas metodes, netradicionālie resursi) un attiecīgai ražošanas un tirdzniecības maršrutu ģeogrāfiskajai diversifikācijai (jo īpaši attiecībā uz sašķidrinātu dabasgāzi). Šīs norises ievērojami ietekmēs enerģijas tirdzniecības plūsmas un enerģijas cenas un radīs sekas arī ES, ņemot vērā tās lielo atkarību no importa. Tajā pašā laikā enerģijas plūsmu globalizācija un starptautisko dalībnieku lielāka dažādība rada stimulu izstrādāt jaunu pieeju uz noteikumiem balstītai enerģijas pārvaldībai visā pasaulē.

Savienības starptautisko partneru centieni, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas, ir dažādi. Kopenhāgenas–Kankunas augšupvērstais solījumu došanas process bija nozīmīgs, bet nepietiekams solis ceļā uz integrētāku sistēmu, kurā Ķīna, Indija, Brazīlija, ASV, ES un

[20] http://setis.ec.europa.eu/set-plan-implementation/technology-roadmaps/european-initiative-smart-cities

vairāk nekā 100 valstis (kuras rada vairāk nekā 80 % no visas pasaules emisijām) kolektīvi apņēmās īstenot konkrētus klimata politikas pasākumus. Tomēr kopumā klimata jomas pasākumi ir bijuši sadrumstaloti un pielāgoti konkrētiem ekonomiskajiem apstākļiem. Trīsdesmit astoņas attīstītās valstis, tostarp ES un tās dalībvalstis un Islande, saskaņā ar Kioto protokolu ir uzņēmušās juridiski saistošas saistības emisiju jomā attiecībā uz otro periodu (vidējais samazinājums vismaz par 18 %, salīdzinot ar 1990. gada līmeni). Lai gan tas ir par vienu valsti vairāk nekā pirmajā saistību periodā, Japāna, Jaunzēlande un Krievijas Federācija nav uzņēmušās jaunas saistības.

3. ievilkums: starptautiska mēroga progress siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanā

Oglekļa dioksīda emisijas 2012. gadā pasaules mērogā palielinājās par 1,1 %; šis rādītājs bija zemāks nekā ikgadējais vidējais pieaugums 2,9 % apmērā pēdējos desmit gados. Pašlaik galvenās CO_2 emitētājas valstis ir Ķīna (29 % no kopējām emisijām), Amerikas Savienotās Valstis (16 %), ES (11 %), Indija (6 %), Krievijas Federācija (5 %) un Japāna (3,8 %).

Ķīnas CO_2 emisijas ir ievērojami palielinājušās, proti, par apmēram 290 % kopš 1990. gada un par apmēram 70 % kopš 2005. gada. Emisijas uz vienu iedzīvotāju pašlaik ir aptuveni tādā pašā līmenī kā ES, t.i., apmēram 7 tonnas.

ASV CO_2 emisiju līmenis 2012. gadā samazinājās par 4 %, un kopš 2005. gada tas ir krities par vairāk nekā 12 %. Tomēr emisijas uz vienu iedzīvotāju ir daudz lielākas, proti, 16,4 tonnas 2012. gadā. Šo ievērojamo emisiju samazinājumu lielā mērā ietekmējusi vietējās slānekļa gāzes izmantošana, kas elektroenerģijas ražošanas nozarē ir aizstājusi akmeņogles.

Indijas emisijas 2012. gadā pieauga par 6,8 %, kas ir 53 % pieaugums laikposmā no 2005. gada līdz 2012. gadam un 200 % pieaugums kopš 1990. gada, lai gan emisijas uz vienu iedzīvotāju joprojām ir daudz mazākas nekā ES, proti, tās nepārsniedz 2 tonnas.

Japānas emisiju līmenis laikposmā no 2005. gada līdz 2012. gadam nemainījās, bet kopš 1990. gada tas ir pieaudzis un turpina palielināties. Nesen Japāna ievērojami sašaurināja savus plānus par siltumnīcefekta gāzu samazināšanu līdz 2020. gadam saistībā ar enerģētikas politikas pārskatīšanu pēc Fukušimas kodolkatastrofas. Tāpat rīkojās arī Austrālija un Kanāda.

Pašlaik Ķīna, tāpat kā ES, ir vislielākā ieguldītāja atjaunojamajos energoresursos un ir izveidojusi vairākas galvenajiem ekonomiskajiem reģioniem paredzētas reģionālas emisiju tirdzniecības sistēmas, lai izstrādātu valsts sistēmu, kurā galvenā uzmanība tiks pievērsta gaisa piesārņojumam un energoapgādes drošībai vietējā mērogā. ASV SEG emisijas tika samazinātas atbilstoši mērķim līdz 2020. gadam panākt samazinājumu par 17 % salīdzinājumā ar 2005. gadu; to sekmēja ne tikai pāreja no akmeņoglēm uz gāzi, bet arī stingrāki CO_2 standarti attiecībā uz automašīnām, atjaunojamo energoavotu lielāka izmantošana un aktīvs privātais sektors, kas veica lielus ieguldījumus jaunās tehnoloģijās un inovācijās. Brazīlija ir panākusi progresu masveida atmežošanas apturēšanā. Lai gan šobrīd ES ir pasaules mēroga līderis zemas oglekļa emisijas tehnoloģiju jomā, citas lielas un strauji augošas tautsaimniecības ir paudušas stratēģisku interesi konkurēt šajos jaunajos tirgos. Atjaunināti klimata un enerģētikas jomas mērķi ļaus Eiropai saglabāt savas iniciatora priekšrocības šajos ātri augošajos pasaules tirgos.

Kopumā joprojām pastāv ievērojamas mērķu atšķirības starp plānoto samazinājumu un to, kas ir nepieciešams, lai planētas vidējās temperatūras pieaugums nepārsniegtu 2 °C[21]. Šā iemesla dēļ *UNFCCC* puses 2011. gadā uzsāka procesu, kura mērķis ir 2015. gada decembrī Parīzē noslēgt jaunu starptautisku nolīgumu, kas būtu piemērojams visām pusēm un attiektos uz laikposmu pēc 2020. gada. Pusēm jābūt gatavām iesniegt savus apsvērumus līdz 2015. gada pirmajam ceturksnim, lai nodrošinātu pietiekami daudz laika diskusijām un novērtējumam attiecībā pret noteikto mērķi ierobežot planētas vidējās temperatūras pieaugumu līdz 2 °C. Savienībai vajadzētu būt gatavai pildīt savu pienākumu un veikt turpmākus vērienīgus pasākumus, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas un veicinātu atjaunojamos energoresursus un energoefektivitāti. Tas ir mūsu pašu interesēs, tomēr mums jāmudina arī mūsu starptautiskie partneri, lai tie veiktu līdzīgus pasākumus un iesaistītos kopīgajā cīņā pret klimata pārmaiņām. Turklāt pastiprināti starptautiskie pasākumi palīdzētu saglabāt Savienības rūpnieciskā pamata ilgtermiņa konkurētspēju.

6. TURPMĀKIE PASĀKUMI

Komisija uzskata, ka jaunā 2030. gada klimata un enerģētikas politikas satvara galvenajos elementos būtu jāiekļauj ES līmeņa mērķis par siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu, kas saistošu valstu mērķu veidā taisnīgi sadalīts starp dalībvalstīm; emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas reforma; ES līmeņa mērķis attiecībā uz atjaunojamo energoresursu īpatsvaru un jauns Eiropas pārvaldības process attiecībā uz enerģētikas un klimata politiku, kura pamatā ir dalībvalstu plāni par konkurētspējīgu, drošu un ilgtspējīgu enerģiju. Energoefektivitātei joprojām būs nozīmīga loma, lai sasniegtu Savienības mērķus klimata un enerģētikas jomā, un šis jautājums tiks risināts pārskatīšanā, kas tiks pabeigta vēlāk 2014. gadā.

Komisija aicina Padomi un Eiropas Parlamentu līdz 2014. gada beigām vienoties, ka sarunās, kas noslēgsies 2015. gada decembrī Parīzē, ES līdz 2015. gada sākumam apsolītu samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par 40 % . Savienībai vajadzētu arī būt gatavai aktīvi piedalīties augstākā līmeņa sanāksmē, ko 2014. gada septembrī rīkos ANO ģenerālsekretārs.

Komisija arī aicina Padomi un Eiropas Parlamentu apstiprināt ES līmeņa mērķi par atjaunojamo energoresursu īpatsvaru vismaz 27 % apmērā ES patēriņā līdz 2030. gadam, kas būtu jāsasniedz, izmantojot konkrētas saistības, ko nosaka pašas dalībvalstis, kā arī pastiprinātus ES līmeņa izpildes mehānismus un rādītājus.

Komisija arī aicina Padomi un Eiropas Parlamentu apstiprināt Komisijas pieeju saistībā ar turpmāko klimata un enerģētikas politiku, kā arī tās priekšlikumu ieviest vienkāršotu, bet efektīvu pārvaldības sistēmu, lai īstenotu klimata un enerģētikas jomas mērķus.

[21] *UNEP*: 2013. gada ziņojums par emisiju neatbilstībām.